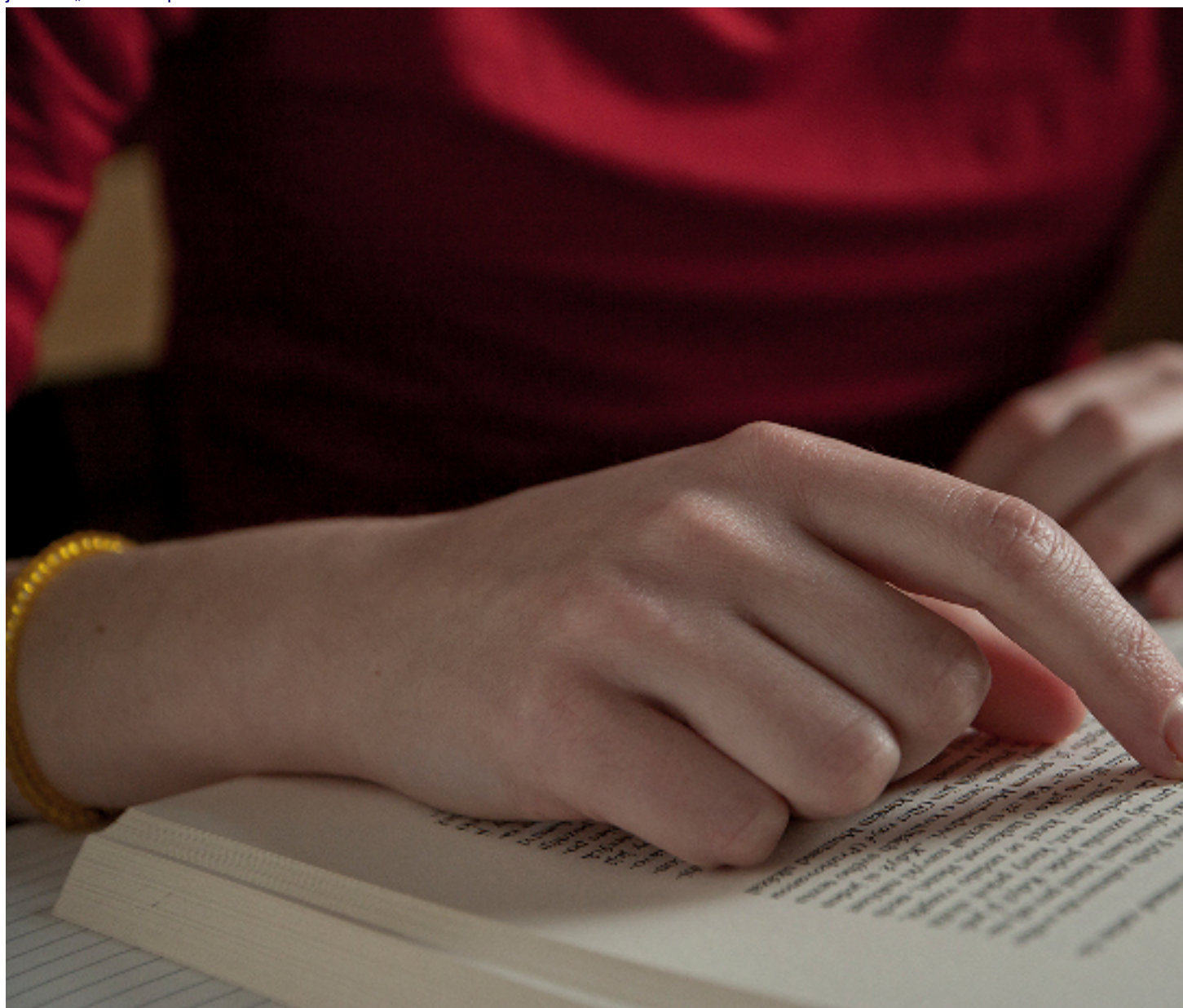

Vědci hledají způsob, jak naučit žáky nejen mnohé znát, ale umět vědomosti i používat

Vědci hledají způsob, jak naučit žáky nejen mnohé znát, ale umět vědomosti také používat

Když si od roku 2007, respektive 2009, základní a střední školy začaly vytvářet vlastní koncepci výuky na základě rámcových vzdělávacích programů a opustily tradiční osnovy, očekávalo se, že ve školní praxi postupně dojde k proměně priorit ve vzdělávacích cílech. Ukázalo se však, že školský systém je vůči změnám v cílech a obsahovém pojetí výuky mnoha předmětů značně rezistentní. Tým vědců [Univerzity Karlovy](#) a Masarykovy univerzity se zamýšlel nad tím, jak tuto „odolnost“ prolomit.

„Mnohé studie dnes dokládají, že kurikulární reforma se ne ve všech školách úplně vydařila, i když její hlavní myšlenky jsou relevantní. Těžiště požadavků na výkony žáků by se mělo přesunout od toho, co žák pouze ví, k tomu, co umí, jak dokáže s nabytými vědomostmi pracovat a jak jich dokáže využívat. Naplnění zmiňované myšlenky vyvolává mimo jiné potřebu zaměřit se nejen ve výuce, ale i ve výzkumu na důsledné a kontinuální osvojování oborových a obecných dovedností,“ upozornila RNDr. Dana Řezníčková, Ph.D., která se věnuje didaktice geografie na [Přírodovědecké fakultě UK](#).

Touto problematikou se doktorka Řezníčková zabývala společně s dalšími didaktiky z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v rozsáhlém výzkumu. Jejich projekt pojmenovaný *Dovednosti žáků v biologii, geografii a chemii. Výzkum zamýšleného, realizovaného a osvojeného kurikula na počátku implementace kurikulární reformy* finančně podpořila Grantová agentura České republiky.

Vědci upozorňují na četná úskalí spojená s realizací kurikulární reformy, mimo jiné na to, že požadavky kladené na žáky v rámcových vzdělávacích programech pro obory, kterými se zabývají, tedy pro biologii, geografii a chemii, jsou vždy shrnuty jen na dvou nebo třech stranách textu a kvůli této obecné formě nejsou dostatečně návodné. Další slabinu spatřují v tom, že ve sledovaných předmětech dokumenty neuvádějí na sebe navazující nárůst požadavků od prvního a druhého stupně po střední školu. „Je vidět, že programy pro jednotlivé stupně připravoval různý kolektiv v různém časovém období“, podotkla doktorka Řezníčková.

Skupina vědců tak navrhla ve srovnání se stávajícím stavem v rámcových vzdělávacích programech výrazně odlišnou a zároveň kontinuální strukturu požadovaných dovedností žáků různého věku. Výběr a třídění dovedností u všech tří sledovaných oborů je založen na stejném konceptu, který kopíruje obecný postup objektivního řešení problémů. „Vytvořili jsme pět okruhů dovedností, od identifikace problému a formulování relevantních otázek po jejich zodpovídání a posouzení relevantnosti výsledků. Úspěch školské reformy spočívá především v přijetí jejích klíčových myšlenek hlavními aktéry – nejen učiteli základních a středních škol, ale i akademiky, kteří připravují budoucí učitele na vysokých školách a vyučují v kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,“ vysvětlila Dana Řezníčková.

Výzkumný tým proto zjišťoval názor pedagogů na navrženou strukturu dovedností. V další fázi výzkumu pak ověřoval, do jaké míry si žáci různého věku požadované dovednosti osvojili, a mapoval širší podmínky, jež ovlivňují (ne)přijetí zvoleného konceptu. Díky čtyřletému mezioborovému výzkumu mají vědci nyní k dispozici více způsobů ověření alternativní návrh požadavků na výkony žáků ve výuce geografie, biologie a chemie.

Projekt, který vědci dokončili na počátku letošního roku a který byl svým tématem v České republice ojedinělý, poukázal na řadu dalších problematik, jimiž je třeba se zabývat i do budoucna. „Ukazuje se, že v poslední době došlo ke znovuobjevení principů tzv. badatelské výuky. Chtěli bychom tyto principy zavést napříč celým cyklem vzdělání i napříč všemi obory,“ zamýšlela se Dana Řezníčková nad budoucími tématy své práce.